

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"

България 4000 гр. Пловдив ул. "ЦарАсен" № 24; Централа: (032) 261 261
Ректор: (032) 631 449 факс (032) 628 390 e-mail: rector@uni-plovdiv.bg

ФИЛОСОФСКО - ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:
(доц. д-р Стойка Пенкова)

Ректор:
(проф. д-р Румен Младенов)

УЧЕБЕН ПЛАН

на специалност «Археология»

редовно обучение

образователно-квалификационна степен «бакалавър»

Факултет	Философско-исторически
Професионално направление	2.2. История и археология
Специалност	Археология
Образователно-квалификационна степен	Бакалавър
Професионална квалификация	Археолог
Форма на обучение	Редовна
Продължителност на обучението	4 години (8 семестри)
Утвърден с протокол на АС	№10/29.04.2024 г.
Приет с протокол на ФС	№190/15.04.2024 г.
Влиза в сила от:	Уч. 2024/2025 г. за студенти I и II курс

Анотация

Провеждането на обучение по специалност „Археология“ във Философско-историческия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ е исторически обусловено и продиктувано от значимото археологическо и културно-историческо наследство, съхранено на територията на град Пловдив и в Горнотракийската низина. Изобилието на праисторически, тракийски, антични и средновековни паметници и обекти допълнително стимулира и повишава спектъра на научното познание и възможностите за организиране на учебния процес. Естествените предпоставки, в съчетание с традициите на археологическата наука у нас и в чужбина, оформят рамката на учебната програма и изучаваните учебни дисциплини.

Учебният план на специалност "Археология" е съобразен с Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени "бакалавър", "магистър" и "специалист", публикувана в ДВ, бр. 76/06.08.2002 г., и Наредба № 21 от 30.IX.2004 г. на МОН за прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища.

Обучението на студентите е с продължителност четири години (осем семестъра). В него са включени задължителни, избираеми и факултативни дисциплини и теренна практика, обособени в три модула. Сред основните археологически дисциплини са: Праисторическа археология, Тракийска археология, Антична археология, Средновековна археология, Археология на българските земи през XV – XVII в. и други. Сред основните исторически дисциплини са: История на България, История на Стария свят, Средновековна обща история и Нова обща история. Изучават се и надграждащи или помощни дисциплини, като: Архитектурна археология, Нумизматика, Антична и Средновековна епиграфика, Тракология, История на Византия, Класически езици – латински или старогръцки, Старобългарски език и други. Избираемите и факултативни дисциплини също дават възможност за надграждане.

Обучението по специалността включва и три задължителни теренни археологически практики и посещения в музеи. Предвидени са и две пътувания с учебна насоченост, включващи посещения на важни и еталонни археологически обекти в страната. Създадена е възможност за студентите, посредством вече утвърдения Студентски историко-археологически клуб "Проф. В. Велков" и сключените междууниверситетски договори, да участват и в международни археологически експедиции у нас и в чужбина.

Успешно завършилите специалност „Археология“ получават професионалната квалификация "археолог". Могат да се реализират като специалисти в национални, регионални и общински музеи и музейни сбирки; в научни и културни институти и в системата на МВР. Имат възможност да продължат обучението си по археология и

история в магистърски програми и да придобият допълнителна професионална квалификация „учител по история“.

Специфични изисквания за прием

Приемът се осъществява на базата на:

- **ушесторена оценка** от организирания от Университета **кандидатстудентски изпит** по История на България или Български език, или Английски език, или Немски език, или Френски език, или Испански език;
- или **ушесторена оценка от държавен зрелостен изпит** по История и цивилизации или Български език и литература, или Английски език, или Немски език, или Френски език, или Испански език, или Италиански език, или Руски език, или География и икономика, или Философия, или Предприемачество;
- или **ушесторена оценка от олимпиади** или национални и регионални състезания, признавани от ФИФ при ПУ, по История и цивилизации или Български език и литература, или Английски език, или Немски език, или Френски език, или Испански език, или Италиански език, или Руски език, или Философия, или Гражданско образование.

Ред за признаване на предходно обучение

Стандартен административен ред, регламентиран от ПУ.

Квалификационни изисквания и правила за квалификация

За придобиване на квалификацията са необходими 250 кредита, от тях 192 кредита от задължителните дисциплини (включително теренни практики), 48 кредита от избираемите и факултативните дисциплини и 10 кредита за държавен изпит.

Профил на специалността

Обучението в специалност „Археология“ се организира в три модула:

- Модул А – „Задължителни дисциплини“;
- Модул Б – „Избираеми и факултативни дисциплини“;
- Модул В – „Теренни практики“.

Модул А – „Задължителни дисциплини“ е базов за обучението в специалността и включва 32 дисциплини (общо 2025 часа, от които 1260 лекции, 645 часа семинари, 120 часа практикуми), които са задължителни за всички студенти. Дисциплините се изучават през целия период от обучението и носят 180 кредита.

В Модул А се включват всички основни дисциплини, характерни за направление 2.2. История и археология и специалност „Археология“, които осигуряват фундаментална подготовка. Предвид спецификата на специалността, водещи са археологическите дисциплини. С тях се цели студентите да придобият задълбочени знания по основните дялове в общата археология и археологията на България. Основните исторически дисциплини дават задълбочени знания относно историческите процеси и събития в национален и световен план. Двете основи на направлението се разглеждат и изучават взаимно свързани. Модулът включва и надграждащи и помощни дисциплини. Чрез тях студентите придобиват основни познания по спомагателни, но важни за археологията науки, като: археологическа антропология, архитектурна археология, епиграфика, етнология, нумизматика, сфрагистика и древни езици.

Модул Б – „Избираеми и факултативни дисциплини“ включва 16 дисциплини (общо 480 часа, от които 450 часа лекции и 30 часа практикуми), които

са избираеми за всички студенти в рамките на специалност „Археология“. Дисциплините са разположени равномерно в рамките на четиригодишното обучение, и носят 48 кредита.

Модул Б има за цел да позволи на студентите сами да насочат и задълбочат своите образователни и научни интереси, чрез реален избор на учебни дисциплини измежду конкретни предложени такива. Избираемите дисциплини надграждат и развиват познанията и уменията, като осигуряват специфични знания и компетентности от областта на археологията, необходими в практическата реализация. Факултативните дисциплини дават възможност за избор на дисциплини от различни научни области, според интересите на студентите.

Модул В – „Теренни практики“ включва 3 теренни археологически практики с посещения в музеи (180 часа практикуми). Дават възможност за практически дейности на студентите на праисторически, антични, средновековни и многослойни археологически обекти. Организиран се през летните месеци след I, II и III курс под ръководството на преподаватели от направлението/специалността и носят 12 кредита.

Предвидени са и 2 учебни теренни наблюдения (учебни екскурзии) по основни археологически дисциплини, включващи посещения на важни и еталонни археологически обекти в страната. Създадена е възможност за студентите, чрез Студентски историко-археологически клуб „Проф. В. Велков“ и сключените междууниверситетски договори, да участват в национални и международни археологически експедиции у нас и в чужбина.

Учебните дисциплини завършват с текуща оценка или полагането на изпит, с което се дава възможност за комплексна, интердисциплинарна и задълбочена подготовка на дипломирани специалисти археолози.

Основни резултати от обучението

Завършилите специалност „Археология“ придобиват следните знания, умения и компетентности:

Знания:

- притежават и демонстрират знания и разбиране на материята в областта на общата археология и история, археологията и историята на България и някои помощни за направлението науки, като: нумизматика, сфрагистика, епиграфика, археологическа антропология, древни езици и други;
- владеят основния терминологичен и категориален апарат на историческата и археологическата наука;
- подготвени са да разбират, анализират и излагат в подходяща форма ретроспективната документна информация;
- професионално подготвени са за разбиране на икономическите, социалните, политическите и културните условия за развитието на културите и общества, изследвани от археологията;
- притежават знания от областта на историята и археологията с акцент върху националните, балканските и европейските измерения;
- подготвени са за професионална теренна дейност в областта на археологическото културно наследство и неговото съхраняване и представяне в музеи;
- притежават необходимите знания да продължат обучението си в по-висока степен, в съответствие със съвременните насоки и изисквания на науката;

Умения и компетентности:

- притежават уменията да събират, синтезират и анализират данните от историческите и археологическите извори и да ги интерпретират в общ исторически план;
- умения за идентифициране и използване на историческите и археологическите извори при формулиране на отговори на конкретно дефинирани абстрактни и реални проблеми;
- умения за използване на съвременни методи и подходи за изучаване и опазване на археологическото наследство;
- могат да прилагат придобитите знания и умения по начин, показващ професионален подход в тяхната работа и притежават компетенции аргументирано да разрешават проблеми в изучаваната област;
- могат да комуникират, както със специалисти, така и с неспециалисти, във връзка с проблемите на историята и археологията от началото на човешкото развитие до наши дни;

Професионален профил на завършилите

В специалност „Археология“ се подготвят специалисти с насоченост към конкретното направление и бъдещата практическа дейност. Съгласно нормативната база, археологическата дейност в страната се осъществява само от лица с правоспособност да провеждат теренни археологически проучвания. ОКС „бакалавър“ на специалност „Археология“ предоставя именно такава правоспособност и възможност за професионална реализация като специалист археолог. Завършилите специалността могат да работят също така, като специалисти и уредници в национални, регионални и общински музеи и музейни сбирки; в научни и културни институти; в системата на МВР и др.

При придобиване на учителска правоспособност с допълнителна професионална квалификация „учител по история“ студентите могат да се реализират и като учители в основните и средните училища по учебните дисциплини „История и цивилизации“ и „Свят и личност“ („Гражданско образование“), съгласно НАРЕДБА № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

Възможности за продължаване на обучението

Завършилите бакалавърската степен на специалността „Археология“ имат възможност да надградят придобитото професионално образование в различни магистърски програми в професионално направление 2.2. История и археология или в други програми, които разширяват професионалния им профил и ги правят по-конкурентни на пазара на труда. Могат да придобият по избор и по друг учебен план и допълнителна професионална квалификация „учител по история“. Това обучение се организира съгласно с Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, обнародвана в ДВ, бр. 89/11.11.2016 г. (изм. и доп. ДВ, бр.10/5.02.2021 г.).

Диаграма на структурата на курсовете с кредити

Легенда:

Аудиторни часове в семестъра: **АО** – общ брой, от тях **Л** – за лекции; **С** – за семинарни (упражнения); **ЛБ** – за лабораторни упражнения (практикуми).

Извънаудиторни часове в семестъра: **ИО** – общ брой, от тях: **Сп** – за самостоятелна работа/подготовка и др.

К – ECTS кредити; **Фо** – форма на оценяване (**И** – изпит; **ТО** – текуща оценка; **З** – заверка; **П** – продължава следващ семестър).

№	ECTS	Учебна дисциплина	Аудиторни	Извън-	Общо	К	Фо
---	------	-------------------	-----------	--------	------	---	----

	код							аудиторни					
			АО	Л	С	Лб	Х	ИО	Сп	---			О
1-ви семестър													
1		Въведение в археологията	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
2		Праисторическа археология – I част	60	30	30	-	-	90	90	-	150	5	ТО
3		Археологическа документация	45	30	15	-	-	105	105	-	150	5	И
4		Археологическа антропология	45	30	15	-	-	105	105	-	150	5	И
5		История на Стария свят – I част	60	30	30	-	-	90	90	-	150	5	И
6		Класически език (латински или старогръцки) – I част	60	30	30	-	-	90	90	-	150	5	ТО
7		Спорт	30	-	-	30	-	30	30	-	60	2	ТО
Общо за 1-ви семестър			330	180	120	30	0	570	570	0	900	30	
2-ри семестър													
1		Праисторическа археология – II част	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
2		История на Стария свят – II част	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
3		Тракология	60	30	30	-	-	60	60	-	120	4	И
4		История на България (Средновековие) – I част	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
5		Класически език (латински или старогръцки) – II част	60	30	30	-	-	90	90	-	150	5	ТО
6		Спорт	30	-	-	30	-	30	30	-	60	2	ТО
7		Избираема дисциплина 1	30	-	30	-	-	60	60	-	90	3	ТО
8		Теренна практика на праисторически или многопластов археологически обект и посещение в музей	60	-	-	60	-	60	60	-	120	4	ТО
Общо за 2-ри семестър			375	150	135	90	0	525	525	0	900	30	
Общо за I-ва година			705	330	255	120	0	1095	1095	0	1800	60	
3-ти семестър													
1		Тракийска археология	75	45	30	-	-	75	75	-	150	5	И
2		Антична археология – I част	75	45	30	-	-	75	75	-	150	5	ТО
3		История на религиите	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
4		История на България (Средновековие) – II част	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
5		Средновековна обща история – I част	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	ТО
6		История на Византия	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
7		Спорт	30	-	-	30	-	30	30	-	60	2	ТО
8		Избираема дисциплина 2	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
Общо за 3-ти семестър			375	240	105	30	0	525	525	0	900	30	

4-ти семестър													
1		Антична археология – II част (с учебна екскурзия)	75	45	30	-	-	105	105	-	180	6	И
2		Археология на Късната античност	45	30	15	-	-	75	75		120	4	И
3		Средновековна обща история – II част	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
4		История на България (XV-XVII в.)	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
5		Спорт	30	-	-	30	-	30	30	-	60	2	ТО
6		Избираема дисциплина 3	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
7		Избираема дисциплина 4	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
8		Теренна практика на античен или многопластов археологически обект и посещение в музей	60	-	-	60	-	60	60	-	120	4	ТО
Общо за 4-ти семестър			360	195	75	90	0	540	540	0	900	30	
Общо за II-ра година			735	435	180	120	0	1065	1065	0	1800	60	
5-ти семестър													
1		Славянска и прабългарска археология	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
2		Средновековна българска археология – I част	75	45	30	-	-	75	75	-	150	5	ТО
3		Византийска архитектура	60	45	15	-	-	60	60	-	120	4	И
4		История на България (Възраждане)	60	45	15	-	-	60	60	-	120	4	И
5		Нова обща история – I част	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
6		Старобългарски език	45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	ТО
7		Избираема дисциплина 5	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
8		Факултативна дисциплина 1	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
Общо за 5-ти семестър			375	285	90	0	0	525	525	0	900	30	
6-ти семестър													
1		Средновековна българска археология – II част (с учебна екскурзия)	75	45	30	-	-	135	135	-	210	7	И
2		Нумизматика и сфрагистика	45	30	15	-	-	105	105	-	150	5	И
3		История на България (1878-1944 г.) – I част	30	30	-	-	-	90	90	-	120	4	И
4		Нова обща история – II част	30	30	-	-	-	90	90	-	120	4	И
5		Избираема дисциплина 6	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
6		Факултативна дисциплина 2	30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
7		Теренна практика на средновековен или многопластов археологически обект и посещение на музей	60	-	-	60	-	60	60	-	120	4	ТО
Общо за 6-ти семестър			300	195	45	60	0	600	600	0	900	30	

Общо за III-та година				675	480	135	60	0	1125	1125	0	1800	60	
7-ми семестър														
1		Архитектурна археология – I част		60	30	30	-	-	120	120	-	180	6	ТО
2		Археология на българските земи (XV – XVII в.)		45	30	15	-	-	75	75	-	120	4	И
3		Средновековна българска епиграфика		30	30	-	-	-	90	90	-	120	4	И
4		История на България (1878-1944 г.) – II част		30	30	-	-	-	90	90	-	120	4	И
5		Избираема дисциплина 7		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
6		Факултативна дисциплина 3		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
7		Факултативна дисциплина 4		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
8		Факултативна дисциплина 5		30	-	-	30	-	60	60	-	90	3	ТО
Общо за 7-ми семестър				285	210	45	30	0	615	615	0	900	30	
8-ми семестър														
1		Архитектурна археология – II част		60	30	30	-	-	150	150	-	210	7	ТО
2		Музеология		45	30	15	-	-	105	105	-	150	5	И
3		Литургия и археология		60	45	15	-	-	120	120	-	180	6	И
4		Избираема дисциплина 8		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
5		Избираема дисциплина 9		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
6		Избираема дисциплина 10		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
7		Факултативна дисциплина 6		30	30	-	-	-	60	60	-	90	3	И
Общо за 8-ми семестър				285	225	60	0	0	615	615	0	900	30	
Общо за IV-та година				570	435	105	30	0	1230	1230	0	1800	60	
Общо за целия курс на обучение:				2685	1680	675	330	0	4515	4515	0	7200	240	
Форма на дипломиране:														
I. Държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа													10	
Общ брой кредити:				250										

Забележка: Списъкът с предлаганите избираеми и факултативни дисциплини е Приложение към учебния план и е неделима негова част. Списъкът може да се актуализира всяка учебна година с решение на ФС.

Правила за изпитите, оценяване и поставяне на оценки

Преподавателите информират предварително студентите за конкретните правила и изисквания. Провеждат се различни форми на текущ контрол върху самоподготовката на студентите, чрез поставянето на практико-приложни задачи (анализи на документи, решаване на тестове, разработване на реферати, доклади, презентации и други, съобразно спецификата на конкретната учебна дисциплина). Оценяването става на база междинните резултати в рамките на текущия контрол през семестъра и с финални писмени или устни изпити по повечето предмети.

Изисквания за завършване

Координатор

ПРИЛОЖЕНИЕ

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ

№	Учебна дисциплина	Аудиторни				Извън-аудиторни		Общо	К	Фо
		АО	Л	С	Лб	ИО	Сп	О		
	Избираема дисциплина 1	30	0	30	0	60	60	90	3	ТО
1	Компютърни приложения в археологията									
2	Използване на електронен архив в археологията									
	Избираема дисциплина 2	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Религиозни институции и общества в балканските римски провинции									
2	Библейска археология									
3	Антична епиграфика									
	Избираема дисциплина 3	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Археология на гръцката колонизация									
2	Гръцка рисувана керамика									
3	Средновековна история на Балканския полуостров									
	Избираема дисциплина 4	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Урбанизация в римските провинции Долна Мизия и Тракия									
2	Археологически свидетелства за историята на медицината									
	Избираема дисциплина 5	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Археология на Великото преселение на народите									
2	Средновековно книжовно и документално наследство									
	Избираема дисциплина 6	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Художествени занаяти в Тракия и Дакия									
2	Краезнание – древни крепости, християнски храмове и некрополи в Източните Родопи									
	Избираема дисциплина 7	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Византийското културно наследство по българските земи									
2	Археология на средновековния български град									
3	Църковна археология и християнско изкуство									
	Избираема дисциплина 8	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Ударни оръжия от Българското средновековие									
2	Основи на хералдиката									

	Избираема дисциплина 9	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Манастирите през XIV – XVII в.									
2	Керамика на Второто българско царство									
	Избираема дисциплина 10	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Увод в османотурската дипломатика и палеография									
2	Османско културно наследство в българските земи									
3	История на българската православна църква									
4	Българска етнография									

ФАКУЛТАТИВНИ ДИСЦИПЛИНИ

№	Учебна дисциплина	Аудиторни				Извън-аудиторни		Общо	К	Фо
		АО	Л	С	Лб	ИО	Сп			
	Факултативна дисциплина 1	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Митология									
2	Езикова култура									
2	Спорт									
	Факултативна дисциплина 2	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	История на Русия IX – XX в.									
2	История на Османската империя									
3	Култура на говора									
4	Спорт									
	Факултативна дисциплина 3	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	Архивистика									
2	Историография									
	Факултативна дисциплина 4	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1	История на балканските народи XV – XX в.									
2	Чужд език									
	Факултативна дисциплина 5	30	0	0	30	60	60	90	3	ТО
1	Практикум по нумизматика									
2	Спорт									
	Факултативна дисциплина 6	30	30	0	0	60	60	90	3	И
1.	Съвременна обща история									
2.	Съвременна българска история									
3.	Чужд език									
4.	Спорт									